

THE CONCEPT OF SHAHEEDI

So, Gurbani tells us the Guru is the Shabad and the Sikh is the mind. So how does the Sikh become a martyr, who will the Sikh have to fight with to become Shaheed? When we read Gurbani and understand what our Guru is actually trying to tell us, we become wise. Guru Ji has clearly told us that the Sikh is the mind and conscience of the individual.

Let's understand the concept of Shaheedi further, on the foundation that the mind is the Sikh. Did Guru Nanak Dev Ji attain Shaheedi? No. Did Guru Angad Dev Ji attain Shaheedi? No. Did Guru Amar Das Ji attain Shaheedi? No. Did Guru Ram Das Ji attain Shaheedi? No. But did Guru Arjan Dev Ji attain Shaheedi? Yes. They sat on a hot plate and had hot sand poured onto their body.

But Guru Nanak Dev Ji sacrificed their whole life fighting for the truth, how can we forget that?

Sahibzada Ajit Singh Ji and Sahibzada Jujhar Singh Ji became Shaheed in the battle of Chamkaur, they gave such a significant sacrifice for us to be where we are today. But is the fact that Guru Gobind Singh Ji walked past their two eldest sons, without even putting any clothing on their martyred corpses, any less of a sacrifice?

Imagine how much of a strong mind they would have had to build and maintain in order to walk past the bodies of their sons without even showing a little sorrow and attachment to them? Why did we forget this form of Shaheedi that our Guru's attained in their life, yet only remember that Shaheedi of the physical form?

We have been taught by middle-men messengers to visualise only the physical form of sacrifice as Shaheedi. But if our Guru is clearly saying the mind of an individual is a Sikh, then why are we only referring to all concepts of Sikhi externally?

Sacrificing emotions, thoughts and beliefs in our minds is also Shaheedi, because this allows us to build robust, resilient and a well-informed consciousness through the understanding of Gurbani.

When Guru Tegh Bahadur Ji left Anandpur Sahib to help the Hindu Pandit's save their religion, they would have built a resilient consciousness and mind to leave everything behind, to sacrifice themselves for the truth. Their family, their only son, at that time known as 'Gobind Rai', at the age of 9 would all be left behind.

How can we forget Mata Gujri Ji would have had to build such a resilient mind and consciousness to accept that she would spend the rest of her life without her husband and raise her only son alone? Mata Ji could have stopped Guru Ji from going to Delhi, but her understanding of Gurbani and recognising the truth, she made an informed decision to support that truth.

Note: We are not stating that there is no such things as a physical shaheedi, but how can we forget the shaheedi of the mind.

ਸ਼ਹੀਦੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੁਰਤਿ ਹੈ। ਫੇਰ ਸਿੱਖ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਬਣਨ ਲਈ ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ?

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਇਕ ਗਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਮਝ ਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਸਲੀ ਤੱਤ, ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਬੁੱਝ ਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਸਮਝਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਅਸਲੀ ਤੱਤ ਦੀ ਸਮਝ ਆਵੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਦਸ ਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮਨ ਅਤੇ ਚਿਤ ਸਿੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਓ, ਇਸ ਬੁਨਿਆਦ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਸਮਝੀਏ। ਕੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਨਹੀਂ। ਕੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਨਹੀਂ। ਕੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਨਹੀਂ। ਕੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਹਾਂਜੀ।

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੱਤੀ ਤੱਤੀ ਤੇ ਬਿਠਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਤੇ ਗਰਮ ਰੇਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰ ਦੀਤਾ ਸੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਿੱਦਾਂ ਭੁਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਚ ਵਾਸਤੇ ਜੁਝਣਾ ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰੇਨਾ ਕਿਦਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਤਨ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੈ?

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ। ਉਣਾ ਦੀ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸੀ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਾਸਤੇ। ਪਰ ਇਹ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਈ ਵੱਡੇ ਪੁਤਰਾਂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਗਈ ਸਨ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਕੱਪੜਾ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇਆ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਪਰ ਪਾਕੇ। ਕੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨਾਲ ਜੁਝਣਾ, ਆਪਣੇ ਪੁਤਰਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਕੋਈ ਘੱਟ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹੈ? ਨਹੀਂ।

ਸੋਚੋ ਕਿ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਕਿਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮਨ ਰੱਖਨਾ ਪੈਈਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਗਈ ਸੰਨ। ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਇਸ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਾਂ ਜਿਨਾ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹੰਢਾਇਆ ਤੇ ਜੀ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ, ਮਗਰ ਸਿਰਫ ਅਸੀਂ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਦੇ ਹਾਂ ਜੇੜੀ ਸਰੀਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਨੇ ਏਹੀ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਕੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਿਰਫ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਹ ਰਿਹੇ ਹਨ ਕੀ ਸਿੱਖ ਮਨ ਹੈ, ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਸਿਰਫ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਤਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ?

ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਅਤੇ ਚਿਤ ਦੀਆਂ ਜਜ਼ਬਾਤਾ, ਵੀਚਾਰਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹੈ! ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਮਨ ਤੇ ਚਿਤ ਨੂੰ ਡਿਵੈਲਪ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਵੀਚਾਰਾ ਸਮਝ ਕੇ, ਤੇ ਆਪਣੇ ਔਗੁਣ ਰੂਪੀ ਫੁਰਨੇ ਮਾਰਕੇ!

ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਅੰਨਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਛੱਡਿਆ ਸੀ ਹਿੰਦੂ ਪੰਡਿਤਾਂ ਦੀ ਮਦਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਉਣਾ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਮਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰੱਖਣਾ ਪੈਇਆ ਸੀ, ਸੱਚ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਨਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਉਹਨਾ ਦੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ, ਸਭ ਨੂੰ ਪੀਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਕਿੱਦਾਂ ਭੁਲਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮਨ ਅਤੇ ਚਿਤ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵਿਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਜਾਨ ਦੇ ਹੋਇ ਕੇ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਔਣ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਇਕੱਲਾ ਗੁਰਜਾਰਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਨਾ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਸਨ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਜਾਨ ਵੇਲੇ, ਪਰ ਉਹਨਾ ਨੇ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਇਹਦਾ ਕਿੱਤਾ।

ਸੂਚਨਾ: ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਕੇ ਤਨ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਕੇ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।